

Amsterdam, 2 maart 2026

Aan: De leden van de commissie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Geachte commissieleden,

Maandag 9 maart aanstaande debatteert uw Kamer met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, mevrouw Boekholt-O'Sullivan, over de Ontwerp-Nota Ruimte. Ten behoeve van het debat delen wij als Federatie Instandhouding Monumenten (FIM), Kunsten '92 en de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit (FRK) in deze brief graag een aantal aandachtspunten. Ook voegen wij bij onze eerdere gezamenlijke zienswijze op de Ontwerp-Nota Ruimte, zoals wij die afgelopen december aan de vorige minister van VRO hebben gestuurd.

Sinds de publicatie van het coalitieakkoord zijn onze zorgen niet weggenomen. Zo worden erfgoed en monumenten niet genoemd. Terwijl deze twee essentieel zijn voor een mooie leefomgeving waarin de bewoners van ons land zich thuis voelen en graag ontmoeten, recreëren, winkelen, werken en wonen. Met name op dat laatste aspect toont het nieuwe kabinet veel ambities: bouwen, bouwen, bouwen. En dan vooral sneller en goedkoper; de focus ligt duidelijk op nieuwbouw. Er is niet of nauwelijks oog voor de bestaande bebouwing of bebouwde gebieden. De ouderwetse tabula rasa-bouwpolitiek lijkt terug van weggeweest.

Transformatie en beter benutten van bestaande bebouwing en gebieden moet meer prioriteit hebben. Maak van hergebruik het uitgangspunt. Sloop is kapitaal- en materiaalvernietiging. Hergebruik van gebouwen en bouwen in de bestaande bebouwde omgeving is beter voor het klimaat, voor de broodnodige groene omgeving en voor circulair materiaalgebruik en gaat uitstoot van broeikasgassen tegen. Hergebruik en bouwen in de bestaande bebouwde omgeving is duurzamer, toekomstbestendiger én is uiteindelijk vaak goedkoper, als je alle verborgen kosten van nieuwbouw mee berekent. Maak hergebruik daarom leidend en stuur op **niet slopen, tenzij zoals ook het advies van het College van Rijksadviseurs** luidt. En neem de creatieve sector mee in deze opgaven, zodat nieuwe en andere ideeën voor de herinrichting van Nederland direct worden meegenomen.

Dat alle ambities om Nederland welvarend, sociaal, schoon en bereikbaar te houden een *fysieke* grondslag kennen lijkt te worden vergeten. De spaarzame ruimte van ons land moet zorgvuldig, verstandig en duurzaam worden verdeeld. Onder het vorige kabinet is terecht de weg naar meer ruimtelijke regie vanuit de Rijksoverheid ingeslagen. Echter, de Nota Ruimte lijkt voor deze coalitie meer op een papieren tijger. Het kabinet lijkt vooral te willen snijden in regelgeving, procedures en wil zelfs af van welstandcommissies.

Vanwege de ambitie 'bouwen, bouwen, bouwen' zijn wij bezorgd over het gebrek aan inzicht van het kabinet in het belang van een mooie, functionele en duurzame leefomgeving voor het succes van Nederland. Daar hoort een zorgvuldige omgang met onze monumenten, cultuurlandschappen en streekeigen gebiedskenmerken bij. Dat vraagt altijd om maatwerk, om gesprek en dialoog tussen bouwer en het lokale veld. Een goede ruimtelijke ordening en bouwcultuur is niet in te snoeren in gestandaardiseerde normen en regels. Goede kwaliteitsadvisering en betrokkenheid van de samenleving - nodig voor een zorgvuldige omgang met monumenten en erfgoedwaarden - voorkomt slechte plannen, herstelrondes, bezwaarprocedures en rechtszaken. Welstand vertraagt niet, slechte plannen doen dat wel. Zoals wij al veel vaker hebben gezegd: "*een beetje meer zorg aan de voorkant, levert kwaliteit en versnelling aan de achterkant.*" Hierbij waarschuwen wij: let op dat dat we niet de achterstandswijken van de toekomst gaan bouwen zijn.

Wij roepen de Tweede Kamer op om de waarborgen voor een goede ruimtelijke ordening overeind te houden te midden van al het bouwgeweld. Investeer in een aantrekkelijke leefomgeving, met voldoende culturele voorzieningen en waarin onze geschiedenis, identiteit, verbondenheid en herkenbaarheid juist versterkt worden, omdat erfgoedwaarden cruciaal zijn voor een mooi Nederland.

Wij blijven graag constructief meedenken aan de (her)inrichting van Nederland en gaan graag met u in gesprek over de verdere uitwerking van de Nota Ruimte en het onderliggende beleid, zoals de Aanpak Erfgoed en Leefomgeving.

Met vriendelijke groet,

Eefje van Duin
voorzitter FIM

Astrid Weij
directeur Kunsten '92

Mariëlle Hoefsloot
directeur FRK

